

# Landschapspark en voorlichting

A. W. van den Ban

Hoogleraar Voorlichtingskunde, Landbouwhogeschool

De teleurstellende resultaten van tien jaar praten over landschapsparken wordt door verschillende sprekers toegeschreven aan een gebrekkige voorlichting. Wat kunnen we echter bereiken met voorlichting? In het algemeen kunnen we met voorlichting er alleen in slagen een gedragsverandering, bijvoorbeeld de acceptatie van een nationaal landschap, te bereiken als de doelgroep zich door gebrek aan kennis of inzicht tot dusverre niet gedroeg op een wijze, die in overeenstemming was met zijn eigen belang. Slechts in uitzonderingsgevallen kan voorlichting mensen wel eens overreden om dingen te doen die wel in het belang zijn van anderen, maar niet in hun eigen belang.

De ervaring leert dat de moeilijkheden vooral zitten bij de voorlichting aan de boeren. Wat ziet de boer nu als zijn belang? Ik denk dat dat vooral is:

1 Een *redelijk inkomen* nu en in de toekomst. De veehouder weet dat het loon van een veehouderijarbeider tussen 1970 en 1977 met 170% is gestegen, terwijl de prijzen van de veehouderijproducten met slechts 44% zijn gestegen. Hij heeft getracht dit op te vangen door een verhoging van zijn arbeidsproductiviteit en vraagt zich af of hij hier in de toekomst ook nog in zal slagen. Welk antwoord hebben de voorlichters over de landschapsparken hem op deze vraag gegeven?

Een goede boer verdient per jaar tienduizenden guldens meer dan een gemiddelde boer. Kan een boer in een landschapspark zich nog ontwikkelen tot zo'n goede boer?

2 *Plezier* in zijn werk en *aanzien* bij zijn omgeving. Worden hem in het landschapspark beperkingen opgelegd, die hem niet langer in staat stellen dit doel te bereiken?

3 *Eigen baas* zijn. Hiervoor is hij bereid veel meer uren te maken dan een arbeider, terwijl hij gemiddeld niet meer verdient. Als in Den Haag regelingen worden getroffen, waaraan hij zich dient te houden en waarvoor hij dan wel een vergoeding krijgt, raakt hij dan niet zijn vrijheid kwijt?

4 In de *vrije natuur* werken en wonen. De boer heeft er meer dan iemand anders belang bij dat het landschap rond zijn boerderij er aantrekkelijk uitziet, maar heeft iemand hem ooit gevraagd wat hij aantrekkelijk vindt? Het artikel van Bosch laat heel duidelijk zien dat als ambtenaren bereid zijn naar boeren te luisteren er in overleg met deze boeren veel bereikt kan worden.

Als ten aanzien van de nationale landschappen een beleid gevoerd gaat worden dat in overeenstemming is met bovenstaande boerenbelangen, kan men met voorlichting trachten te bereiken dat boeren voorstanders worden van deze parken. Dit vereist dan wel een goed doordachte aanpak van deze voorlichting. Van belang is vooral dat men de voorlichting gaat zien als een essentieel onderdeel van het beleid. Dat wil dus zeggen dat het maken van een voorlichtingsplan even goed een onderdeel is van het plan als het maken van een natuurbeheersplan. Het landschap wordt nu eenmaal voor een groot deel door boeren beheerd, zodat we alleen met hun medewerking tot een goed beheer kunnen ko-

men.

In verschillende streken is een moeilijkheid dat degenen die op dit gebied voorlichting geven het vertrouwen van de boeren hebben verloren. De eerste stap zal moeten zijn dit vertrouwen te herwinnen. Dit vereist dat de voorlichters heel goed luisteren naar de visie van de boeren op de problematiek. Daarna zullen zij deze boeren moeten helpen hun belang zo goed mogelijk te realiseren en hen niet moeten trachten te overreden om dingen te doen die voor het landschap wel aantrekkelijk zijn, maar voor de boer niet. Als men hierbij kan samenwerken met de landbouwvoorlichters, die al het vertrouwen van de boeren hebben, zal men in de regel het meeste bereiken. Deze voorlichters zullen echter alleen bereid zijn hieraan mee te werken als dit in het belang van de boeren is, omdat zij anders hun vertrouwen verliezen.

Voor de wijze waarop de voorlichting systematisch gegeven kan worden moeten we verwijzen naar de literatuur.

## Literatuur

- Ban, A. W. van den. 1980. De rol van voorlichting bij de landinrichting, *Cultuurtechnisch Tijdschrift* 20: 76-85.
- Ban, A. W. van den. 1980. Inleiding tot de voorlichtingskunde, 5e dr. Boom, Meppel.
- Sharpe, G. W. 1976. *Interpreting the environment*. New York.
- Voorlichting op het raakvlak van landbouw, natuur en landschap. *Bedrijfsontwikkeling* (1980) 11 (10): 847-852.